

Kaspar Vogt

Viro Nobilissimo, Amplissimo & Consultissimo Dn. Henrico Schabbelio, I. U. D. Consuli Reipubl. patriae dignissimo, & in summo Tribunali Regio, quod Wismariae est Advocato gravissimo, Consulatum non ita pridem adeptum iubet esse felicem, Calendas Ianuarias anni a Christo nato 1661. & quicquid inde fluet temporis, faustum fortunatumque precatur tumultuaria crena, constanti animo Casparus Voigt/ Wismar

Rostochii: Kilius, [1661]

<http://purl.uni-rostock.de/rosdok/ppn730471985>

Druck Freier Zugang

13128

Mk-13128.

~~Mk-1454.~~

88161-111

DE ORIGINE URBIS WISMARICÆ

~~10~~
4

VIRO Nobilissimo, Amplissimo &
Consultissimo

DN.

HENRICO SCHABBELIO,
J. U. D.

Consuli Reipubl. patriæ dignissimo, &
in summo Tribunali Regio, quod Wismariæ est,
Advocato gravissimo,

Consulatum non ita pridem adeptum
jubet esse felicem,

Calendas Januariæ anni à Christo nato 1661.

*& quicquid inde fluet temporis,
faustum fortunatumque precatur
tumultuariâ crenâ, constanti animo*

CASPARUS *Voigt* / Wismar.

ROSTOCHII, Typis JOHANNIS KILII, Acad. Typ.

De Insignibus Wismaricis

An. Casparus Augustus Consul Wismaricus. In Statuit

Quia portum Sabent totius regni s. imperij amplis-
simum, aptimum, tutissimumq; ideoq; navis effigiem
illis regium loco attributam esse: et quia procul
subio portus hic Mik'linburgi veteris, nobis, ipso
nomine loquente olim maxima, regium sedis & metro-
polis, quae nunc in praefecturam pagum versa, non
ultra Finnistrom a nobis abest milliaris, pars fuit
ideoq; regia quoz illis ac totius populi signa concessa
esse. refert S. Festus Pompeij & Verb. signif. voce
Europa. Eam a Jove in Taurum verso, sive a praedo-
ribz (quorum navis effigiem Tauri, Jovis tutelam habet
rit, raptam, indeq; ab ipsa vocatam regionem, delatum esse.
quam si mihi fabulam evolere dabitur, Sicam:
vetustissimam Cimbrorum Archygetum, Taurum et rex
Oppia Sabentem, fuisse illum Jovem, qui sibi Europam
subdidit, colonisq; sui generis implevit, Nomen quoq;
Cimber Latroem prisus notavit

Olebam pridem, Consultissime Vir, aliquod affectus erga te mei extare testimonium, & debebam Virtuti tuæ, ad summa quæq; progressæ, quamvis nullo mihi singulari hactenus nexu devinctæ, nisi quod publico indefatigata bono recepit operari, unde & mea quantulacumq; fluit felicitas. Postquam enim commune civitatis audis bonum, non potes non etiam meus esse, utpote, qui hic tanquam *in certo portu, & mari à Syrtibus scopulisq; non infami*, fortunarum navisq; suæ, sic disponente Domino, cum cæteris jecit anchoram. Verum, unde subsidium peterem, non æquè occurrebat. Opes namq;, & quæ præterea Tyches benefica sunt veneficia, sicut ea fors tua parùm desiderat, nec apud me, cultorem sui infrequentem in horreum Dea illa, si Dea est, concessit; ita Virtutis nõ esse proxenetas, nec Fautorum pararios, autore Phœbo didiceram. Recurrendum itaque videbatur ad calamum, doctorum illud solatium, quanquam in literis vix mediocriter versato, &, ne quid diffitear, à quo me profugum, suã licet culpã & iniquitate seculi (nec enim esurire poteram) nominant Musæ, talium exercitiorum propè desueto. Nec deerat occasio, cum *ἄς ἰερὸν κύκλον* ab unanimi consensu Senatorio legerere, & inter Viros Consulares, frustra reluctante invidiã, plaudentibus bonis, cooptarere; poterãq; tũ pro more nõ

stratium annoſo; miſſâ inter cæteros vini amphorâ,
velut lætitiæ teſſerâ, ſi non in benevolentiam, ſaltem
notitiam tuam penetrare; Sed cum hoc infra dignita-
tem tam eminentis Viri judicarem, malui tacitus deſi-
dere, quàm tenui ejusmodi munuſculo favorem tuum
prælibare, quamvis ſcirem, non integrè minus ſacra
Diis poſſe fieri, ubi pro facultate molâ litatur falſâ,
quàm ubi cornibus auratis maſtatur hecatombe; do-
nec rursùm Cynthius aurem velleret, impiumque di-
ceret, niſi vel vota tuæ, pro ſalute publicâ excuban-
tis, ſaluti nuncuparem, eaque velut in tabulâ templo
Mnemoſynes dedicarem, vel ſtrenâ aliquâ me quoq;
tibi, quem quiſque ambit, preſtat, colit, ſiſterem,
te mihi conciliarem, nunc ubi

Permeſus cœli ſpatium gelidoſq; Decembres

Sidera molitur per nova Phœbus iter,

Lucentemq; ſuis accendit lampada terris,

Damnaq; nox patitur, quæ tulit ante dies.

Srenâ itaque, quâ Te veneror, præſens eſt papyrus,
furvâ fuſcata ſæpiâ, Cadmi onuſta filiabus, mori neſciis,
cætera vilis & levidenſis, niſi quod tuo ſplendet nomi-
ne, & meo prægnans eſt affectu, qui tibi Wiſmariâ & te
Wiſmariæ gratulari geſtit. Poſtquam enim Majores
tui, ducentibus Superis, Wiſmariam feliciter intrave-
re, quod noſtra non meminerunt ſecula, eamque for-
tunis ſuis reddiderunt illuſtriorẽ, ex eo dignior nul-
la viſa eſt gens, cui ſalutem ſuam crederet, quæ ipſam
ſalubribus juvaret conſiliis, & à vario decumanorum
fluſtuũ impetu tutam ſervaret, vel, ſi id vires exce-
deret, ſaltem, ne à turbulentiffimorum temporum
planè abſorberetur vorticibus, caveret: imò, ſi, quod
res eſt, eloqui licet, ex eo cum gente tuâ perpetuò
quæ

quasi procari, inde Sponsam sibi legere, eique irrupta copula & stabili connubio desponsari gavisus est Respubl. Wismariensis, ut tu dignitatem Senatoriam fascesque Consulares non tantum inter avita numeros bona, sed illi etiam ad te hereditario, ambigam, an electio jure, aut, si res una id patitur, utroque transferint, & succedas hereditario, electus autem sis tuo jure. Successisti enim PROAVO, Senatorii Ordinis Viro; successisti AVO, Tibi cognomini, Consuli, cujus ne laudatissima intercideret memoria, caverunt diligentissimi Viri, inserendo eam Annalibus Saxonis, scriptisque aliis. Successisti denique Prudentissimo PARENTI JACOBO, itidem Consuli, cujus meo quoque adhuc haeret in pectore vultus, nec potest eum ignorare Wismaria nostra. Id autem verè TUUM est, in hoc majores vincis, tuoque propterea merito electus es, quod ad gubernacula civitatis feliciter tractanda eruditas attulisti literas, non eas, quae ab hoc scopo alienae sint, nec leves aut superficiarias, sed quae sufficiant oneri gerundo, inq; omni causarum labyrintho instar Ariadnei filii sint, quorum beneficio illustre in summo Tribunali & meritis jam es, & adhuc sustines nomen. Nec enim felicius poterit dari consortium, quam si Rerumpubl. Praesides accuratè per literas ratione & convenienti prudentia instructi accedant; nec audiendi sunt, qui hic aut frustraneam aut supervacuum eruditionis putant sarcinam; Vox ea, non hominis, sed bovis est, prout hanc causam decernit sapientissimus Arragoniae Rex Alphonsus, teste Aen. Sylv. Et quanquam sint, fuerintq; Viri omninò egregii, qui naturali solertia & multo rerum usu subnixi munia sua prudenter obierint; attamen eorum non multò numerabuntur plures, quam vel

A 3 The-

7
Thebarum portæ, vel divitis ostia Nili.

Et si plerosque rectè expendas, invenies, ipsos tacitis suspiriis optare sibi à facili artium culturâ (quam, cum vel maximè averfari videri volunt, vehementissimè cupiunt), quod à longâ, difficili & brutâ experienciâ vix impetrare valere, aut certè mancum & mutilum adepti sunt, ut in tales non inconcinnè à sensu suo detortum aptare possis illud Comici: Tu pol quod scis, nescis. Sciunt namque interdum, & ex usu, quid usui futurum sit, colligunt, verùm absque causis, quæ scientiæ sunt anima. Perviderunt id acutissimi Politici, quibus usus equidem Magister egregius est, at melior, recta Ratio; quibus Experientia vitæ, Eruditio autem experienciæ Magistra est. Verùm hæc me nunc non attinet dicere, loquitur res ipsa voce satis clarâ, quàm ad singula trepidetur negotia, quantæ confusio, quanto errori, quantis difficultatibus, tenebris & titubationibus obnoxia sint omnia, quàmq; ad medium sæpè solem caligetur, absq; literarum luce si sit; quantum contra boni, quantumque dexteritatis regimini addat sapientia, morum integritati juncta, & laborum patientiæ suffulta. Quandoquidem ergo, Vir Consultissime, hanc provinciam, gravem sanè, Tibi imponi passus es, non poteris jam tuus esse; propter Republ. enim es, cui te devovisti; non est illa propter te, nisi ut recta monenti pareat, obsequatur, amet item, colat, tueatur ac defendat ex lege mutui respectus, eum qui se tuetur, propugnat & pro virili in augustiorè statum deducit. Si qui verò sequiorem hinc foveant sententiam, dignitatum cupidi, laborum refugi, quique honores publicos sibi propter se collatos existiment, ut soli turgeant, ipsosque

Pinguis

5

Pinguis aqualiculus propenso sesquipede extet,
Ut alios tanquam vile vulgus è fastigio fastuosè despi-
ciant, rerum suarum satagant, quã civitatis sunt, vel
parùm vel nihil curent, nã illi tam longè à justo ab-
sunt, quantum cœli convexa ab abyssò tartari; tantùm
telà sua præter scopum jaciunt, quantum publicè di-
stant à privatis, distant autem plurimùm. Res mira,
Laborem esse matrem honoris, & eundem tamen esse
filiam suã, quam peperit, filiã. Appositè, nec scite
minus Poeta:

Fructus honos oneris, fructus honoris onus.
Demosthenem, Oratorem Græciã sapientissimum,
quid sub Magistratu lateret, nondum expertum,
magnã ambitionis prurigine titillatum ferunt, post-
quam autem Athenã consiliis suã Reipubl. eum præ-
fecissent, & ad gubernacula aliquandiu sedisset, in hæc
erupisse verba, malle se virã excedere, quàm rebus
Atheniensium diutius præesse. Æschines item, non
minor priore Orator, assiduis suis flagitationibus tan-
dem consulatu ægrè dimissus, dixit; se eo nunc animò
esse, ac si ab impetu & vellicatione rabidi canis esset li-
beratus. Quare regant oportet, qui eam affectant subli-
mitatem, aut quibò ejusmodi commissa est Sparta, citi-
usq; ab onere opprimantur, quàm id suã cū turpitudine
defugiant. Et interest tamen omninò multum, quam
regendi ineant rationem. Præclare THOMINGIUS JCIus
deci/33. Est, inquit, Universitas instar unius hominis, qui
multos pedes habet, multas manus, multosq; sensus: addam
ego; unã autem Magistratùs (consulum præprimis) ani-
mã informatur, mente regitur. Quod quia cum vero
consentit maximè, nec quisquam frontis adeò ef-
frontis esse poterit, qui id inficiari audeat, Deus opti-
me!

73
me! quæ non inde fluent confectaria? quanta Magi-
stratum decebit circumspectio, quanta vigilantia, ut
ne quid temerè, ne quid timidè! Vereor dicere; di-
cam tamen apud Te virum exploratæ sapientiæ &
mitem, qualem Euphemia narrat, vultus prodit, nec
enim propius Te novi hactenus. Florebit itaq; Civitas
florente Magistratu; sapiet, sapiente eodem; pollebit
autoritate, eâ pollente Magistratu; iusta dicetur civi-
tas, eò iustitiam rectè exercente; ob doctrinam &
multiplicem rerum usum clarebit, eò clarescente. Si
reluctentur & frena excussuri sint affectus impetiosi &
sensus in diversum euntes, (refractarios indigito); iu-
bebit eos in ordinem redire intelligens huius hominis
mens, Magistratus; si mala ingruat tempestas, prudens
monebit Anima, damnaq; à corpore suo aut avertet,
aut, ut impavidum feriant ruinæ, præstabit; Si morbi
quædam membra corripuerint, vel Thucydide Auto-
re, Magistratus eorum erit Medicus. Et, ut brevior
sim, *præclara multa sapiens meditabitur & exequetur anima.*
Ex adverso, si torpeat Magistratus, torpebit Universi-
tas; Si puer sit idem, si rudis, si solæcus & barbarus,
quid sapiet, quid mitioris, quid elegantia habebit Ci-
vitas? Si vilis sit ille, vile aliis mancipium vi-
debitur civitas, & tantum non in plenam servitutem,
in ergasteria trahetur. Si nulli rei idoneus civitatis
sit animus, tum nec pes, nec manus suis rectè fungen-
tur officiis, sed prava, inertia erunt omnia. Si inju-
stus sit, injustitiâ brevi tota scatebit civitas; Si erret
hic, si fluctuet, si malè cohæreat, si turbas excitet;
errabit, fluctuabit, malè cohærebit, turbas dabit et-
iam illa, quodque Poeta ait, tum
fertur equis auriga, nec audit currus habenas.

Tan-

Tantum igitur in sua anima, in sua mente Civitati situm est, ut salva esse nequeat, nisi ista salva sit! cum, si haec subtrahatur, nihil ipsa per se futura sit Respubl. nisi putidum & putridum cadaver, nisi onus & praeda; ille enim est vinculum, quo cohaeret civitas, ille spiritus vitalis, quem haec tot millia trahunt, quo languente diffiliet in multas partes totus ille & pulcher totius Civitatis contextus. Rogandus itaq; praeripimus est DEUS,

Ut sit mens sana in corpore sano.

In bonam autem spem erecti sumus omnes, SCHABELI AMPLISSIME, a quo fasces Wisuariensium ad te transferunt, fore, ut vulnera Reipubl. sanaturus, & munia probi Jcti per omnia expleturus sis, qui Juris Civilis rationem nunquam ab aequitate sejungit, qui ingenium, laborem, fidem suam Reipubl. promptam expositamq; praebet, qui ita justus & bonus Vir est, ut naturam, non disciplinam, consultus esse videatur; ita peritus ac prudens, ut ex jure Civili non scientia solum quaedam, verum etiam bonitas nata videatur, cujus tantum est ingenium, ita prompta fides, quidquid inde haurias, purum liquidumq; te haurire sentias; qualem describit Aquilium suum Cicero pro Caelio. Ito igitur, & vestigalem laudi tuae redde posteritatem, fac, ut merita nullus temporum obliteret tractus; fove Ecclesiam, promove Reipubl., defende seminaria, ordines orna singulos; Lites rescinde, concordiam sanci, πολυπραγματικῆς & ἰδιοβελουόντας auctoritate tua reprime. Esto afflictis solatium, pressis auxilium, dubitantibus Oraculum, innocentibus asyllum, omnibus aequus arbiter, & praeripimus id cura, ad quem scopulum multi alliduntur, quibus ordinata nimis est charitas, ne tantum tuo bene velis sanguini, ne amicis, ne quibusdam,

B

sed

8
sed esto *Φιλάνθρωπος*, id est, omnibus æquæ ades, civibus
& peregrinis, opem tuam requirentibus, ad omnes
æqualiter te diffunde, paribusque benignitatis
radiis illustra cunctos, ut sol omnibus oritur
& occidit. Patrem enim non novit Justitia, nec ma-
trēm, de celo lapsa est. Esto porro lenis, *ἀψεύδης & ἐυπει-*
ρηγος, nec quenquam negotia sua propositurum fasti-
diosè repelle, sed humanitate, quantum licet, duc om-
nēs, veniam da, etiam indignis, injuria consultò infe-
ratur nemini, nec acerbè exagitetur quispiam: habent
namq; & nostratium civium ingenia quandam cognat-
ionem cum Basilicâ herbâ, quæ leviter tacta suavem
perfundit odorem, contrita pessimè foetet & scorpiones
procreat, quod olim Genuensium ad Ducem Galeaciū
missus Orator, FRANCISCUS MARCHESIUS JCTUS
de suis proponebat. Poscunt te talē civiū plerorumq;
studia, quæ, ut reflorescere incipiunt, sic promoveri fa-
vore sui Magistratūs gaudent. Poscunt non pauca su-
perstitia rudera & lacunæ, quæ in palatiâ & magnificas
substructiones, quales fuere antiquitus, mutari rursus
volunt. Poscit ipsum Wismarinomen, quod *Sapientem*
denotare *Præsidem*, doctorum habet opinio. Poscit po-
lythrylleton diverbium, quod ut WISMARIAM SAPI-
ENDI fecit MAGISTRAM, sic eam regi à talibus debe-
re, qui sapientiæ suæ rivulos ad alios & valeant & ve-
lint derivare, non obscure innuit. Fons ille penes Magi-
stratum est, unde tota hauriat civitas. Surrexit Urbs hæc
& mari tanquam *Venus aliqua Wandalica* non inconcinna;
cumq; ob tumultus civium, fulmine Pontificali &
banno Imperiali (si vera fama est) concussa, & surre-
pente incolarum ignaviâ, bellisq; subinde motis hâc &
patrum memoriâ in ruderibus domuūq; cadaveribus
penè sit sepulta; non alio, nisi negotia per maritima, è
ruinis

9

ruinis suis comode poterit excitari medio, nec pristino vigori restitui, nisi eadem per commercia Oceanitica, suppullulante paulatim (quæ solius Dei gratia est, dantis animum & adimentis, quicquid de Periodis rerum nugentur Politici) & recrescente civium incolarumq; quærendi solertiâ, quâ discunt iterum vellus aureum exteris ereptum ad se feliciter traducere, nec id injuriâ: Oportet namq; Civitatem, dignam habitam, quæ in reliquo regionum titulorum fulgeret agmine, torporem solitum excutere, ad pristinam dignitatem & nitorem è cæmeteriis suis non tantum resurgere, verum etiam ad majorẽ ornatum pedetentim aspirare, ut tanquam gemmâ aliqua & pretiosus unio Coronam Sueticam ornet potius quàm deformet, cujus Serenator Boreas non modò nubila quæq; ab illâ dispellet, sed & benignissimi favoris sui Favonio clementissimè eã recreare non lassabitur, ut, cujus incolæ ad tenuia rastro & parum proficientia aratra (pudendũ in urbe tâoprati portus!) propè damnati erant, illa nunc priorum progenies valere jussa ruricolis transcribat, seque luculentioribus studiis parem cum quibusvis exteris probet, nec ad fornacem & fuliginem paternam, pyris tantum & rapis assandis, passeribusq; marinis desputandis idonea, desideat semimortua semiq; sepulta. Penè namq; fuisset, ut (si verum fateri licet, & nostrummet ipsorum sinum excutere) paulò ante hanc Wismaria quasi *παλιγγενεσία* inter hujus loci homines invenirentur egregiè simplices, quibus Frigidus obstabat circũ præcordia sanguis, quorum incessus agrestis, vestitus ridiculus, sermo tanquam ex concavo prolatus, & nescio quid rusticum sonans, vultus perpetuò nubilus, ad serenitatem non exporrectus animus nullius rei magnæ capax, nec magna anhelans; solius

110
Teutiscæ fidei tenax (Dii, quanti boni! quo nunc propè
excidimus; ut, qui olim ein Teutscher/suâmet nunc cul-
pâ audiat, extruso T. ein Teutscher.) At nunc non im-
meritò in gyrum contorto digito mirari, & cum Poe-
tâ, meliori tamen sensu, exclamare licebit: quantum
mutatus ab illo-sit rerum nostrarum successus. Redit
namq; Wismarix pedetentim sua virtus in præcordia,
quâ antiquioribus seculis nulli videbatur esse secunda.
Redibit porrò, & tanquam alma mater producet & nu-
triet præcellentia in quibusque studiis ingenia, ani-
marum servatores Orthodoxos THEOLOGOS,
Justitiæ Defensores gravissimos JURISPERI-
TOS, Naturæ Consultos experientissimos ME-
DICOS, Sapientiæ Venatores acutissimos PHI-
LOSOPHOS, Deorum figulos elegantissimos POE-
TAS, Linguarum & eruditionis Censores solertissimos
CRITICOS & PHILOLOGOS, Mundi Anatomicos
perspicacissimos MATHEMATICOS, Naturæ
tortores sagacissimos CHYMICOS & PHARMA-
COPOETAS, Societatum Metatores amusitatos AR-
CHITECTOS, inter homines amphibia peritissimos
NAUTAS, vitæ prodigos audacissimos MILITES, Mer-
curii Plutiq; Clientes industrios MERCATORES, Me-
chanices Fabros ingeniosos ARTIFICES, Reipubl. The-
saurarios & Quæstores diligentissimos PATRES FAMI-
LIAS, Minervæ æmulas modestissimas VIRGINES MA-
TRONASQUE, spè posteritatis, politissimos JUVE-
NES. Dabit eadē hos omnes (ita auguror), nec sibi tan-
tum dabit, sed ut aliis etiam impertiri queat. Si quæ
præterea prisca ἀρετήs supersunt vestigia, si quid re-
liquum est crudæ & per literas non excoctæ ferociæ, si
quid scurrilis dicacitatis, id novæ paulatim coloniæ
emollient mores, fermentabit conversantium huma-
nitas

11
nitas, supprime meliorum urbanitas, corrige modestiorum discretio. Speramus, καλῶς ἔσται! Obdormivimus paulisper, sed ut vires redintegrarem; quievimus, verum ut alacriores surgeremus; distitit celata ad tempus virtus parum sepultae inertiae; at recipimus animum, nec patrum inveniemur indigni, postquam potentissimo asserti sumus regno. Et illud sane sine omine fuisse nunc non videtur, quod prudens antiquitas jam inde ab immemoriali tempore Wismariam *ἠὲ τὸ Φρονέειν*, & ut sapere discerent, extraneos ablegavit. Quanquam enim, tempore quo vel eripi nobis hanc patrum gloriam, vel oculi nostram per ignaviam ferme passi fuisset, malevolorum dicax petulantia id in ludibrium, nostrumque opprobrium vertere voluerit; Vindicamus tamen rursus pretiosum hocce depositum, postquam Oraculum commune facti sumus, postquam ab Areopago nostro consilium expetunt, Sapientiam flagitant Provinciarum nobilissimae. Inde jure nostrum facimus, quod de se apud Ennium pronunciat ille Pythius Apollo.

Suarum rerum incerti? quos ego mea ope ex

Incertis certos compotesque consilii

Dimitto, ut ne res temere tractent turbidas.

Repetam hic eadem operam paulo altius memoratae sapientius *urbis nostrae incunabula & reliquae aetatis fata*, quantum scilicet a fide dignis, qui mihi quidem in promptu sunt, de ea memoriae traditum otiosior sub hisce feriis anni vergentis & noviredeuntis inveni, cum forte non ingrata antiquitatis futura sit recordatio, imo jucundum etiam, nosse primordia urbis, variam expertae fortunam, florentis modo, ruentis deinde, surgentis iterum, tanquam si Phœnix aliquis est cinere suo prodiret pulchrior, & instar Dionysii alicujus, bis genitae, cujus si

B 3

primam

*primam respicias conditionem, non sit alia vetustior inter Vandalicas omnes. Duplicem itaq; tum Urbis, tum nominis proditam invenio originem; Aliis quidem esse Coloniā Gothorum, ex Metropoli Gotlandiæ Wisburgo circa annum Chr. 1038. huc deductam, contendentibus; aliis autem constantiori sententiâ asserentibus, circa annum Christi trecentimum trigessimū à Wisimaro Rege Vandalorum, Herulorum, Obotritarumq; in oris Megapolitanis potentissimo & XIII. filio Alberici, à Gebericho Ostro Gothorum Rege provin-
 ciis suis expulsi, patre autem Wisilai, Rhadegaisti verò illius famosi & ob fortitudinem bellicam in Deastrorum numerum relati, avo esse conditam: qui Wisimarus postea memorabili expeditione cum Vandalorum innumerabili exercitu suscepta, Imperatore Constantino Magno, ab hoc maris Balthici angulo usq; ad paludem Maotidem, & inde in Pannoniam profectus, tandem etiam à dicto Gebericho prælio acerrimo victus est. Hic Wisimarus condite à se urbi nomen Wismaria dedit, sive de suo, quod sapientem Præsidentem designat nonnullis, vel, ut alii putant, eum, qui ob Sapientiæ laudem in famâ & ore omnium versatur, ut sit quasi Wisimarus sicut Leodemar, Odemar, Dietmar, Woldemar &c. sive respectu habito ad maris sinum, certum portum & stationem navibus, quantumvis capacibus, turissimam, etiam sine anchoris, præbentem, juxta quem Urbs est excitata, ut dicta sit Wismar, quod ibi sit ein gewisses vel nostro idiomate, een Wis Meer. Sic Alcmaria in Batavis dicta censetur, quasi alle Meer id est, undiq; lacubus seu maribus cincta Urbs; sive utroq; respectu juncto, ut & nomen primi conditoris assereretur, & qualitas simul certitudoq; maris exprimeretur, pulcherrimâ omnium & convenientissimâ nominis impositione.*

Prima Wismaria conditio.

sitione. Huic Urbi ita condita & per crebra bella hoc
 in littore gesta, vel migrations gentium ab Oceano ad
provincias exterarum evacuatæ, si quis postea Coloniam
illam Gothorum ex metropoli Gotlandiæ Wisbyo in-
ductam esse velit, utpote longè post Wismari
tempora, circa annum nempe Christi 1038. quare re-
pugnem, non erit; præsertim cum ejusmodi migra-
tiones, remigrationes, successiones, ductæ ab aliis in
alias terras coloniæ, fatales ferè, pro more istorum
temporum novi nihil habeant; quinimò confirmet
Historia, Gothos cum Vandalis, de hoc terrarum cis-
Oceanum Balthicum tractu, cruentis sæpè bellis decer-
tasse, Reges interdum expulisse, interdum regno suo
populum junxisse, ut tandem Gothia in cismarinam &
transmarinam divideretur. Quid autem in hac nostrâ
Wismariâ per integrum fermè millenarium sit gestum,
quæ ejus fata fuerint, quæ amplitudo, quæ negotia, de
eo altum est silentium, communi nostræ, id est, Celticæ
gentis malo & culpâ, quæ postquam Græcos Roma-
nosq; artem scribendi docuerat, quod nec isti populi
inficias eunt, ipsa postmodum dedidicit, certa agendi,
ignava scribendi, adeo ut omnia ejus fortia facta per-
petuâ tegerentur oblivione, nisi ab hostibus & pere-
grinis quædam essent consignata. At quod interea
temporis ad Christianam fidem hisce in oris gentes à
paganismo, primum quidem misso per Ludovicum I.
Caroli M. filium Ansgario circa annum Christi 834.
deinde per Godescalcum Principem, ejusq; Clerum, &
Episcopum præcipuè Megapolitanum Joannem de
Scotiâ conversi & adacti, post quadriennium autem ad
vomitum & ad Rhadegastum suum cæteraq; idola ab-
furdissima redierint, mactato iis Godescalco & sanctis
viris omnibus Anno 1066. id posteritati reliquerunt
 Hel-

Secunda
Wismariae
conditio.

Helmoldus, Crantzius & alii. Tandem verò Anno Christi 1146. eversam esse, sine dubio in turbis hisce abnegatae fidei, iterumq; post seculi lapsum, circa annum à Christo nato 1230. praterpropter, funditus devastatam legimus, donec Gunselinus Comes Sverini Imperatore German. Friderico II sub Joanne Theologo, Duce Megapolitano, Henrici Burevini filio, eam ex ruinis vetustæ & per amplam vicinam Mekelenburg, ab Henrico Leone eversa, paulò ante annum Christi 1240. eam restitueret; sive, ut Bonus habet, Anno 1238. eam conderet: sive, ut Chytræus loqui amat, seu conderet, seu amplificaret, quod Crantzii monumenta & Reipubl. privilegia, omnia post Annum 1250. data ostendere tradit. Posthæc, Anno salutis reparatae 1262 rursus incendio totam fermè conflagrassè & miserabiliter deletam, intra paucos autem annos reedificatam, nec longè post, Ethnicam superstitionem passim in Germaniâ extinctâ, Christi verò puriorem surrogatum esse cultum produnt non vani autores. Dehinc Henricus Hierosolymitanus, D. Megapol. Joannis Theologi filius Jus Lubecense & jurisdictionem propriam civitati primus contulit anno Chr. 1266. Floruit ab hoc Wismaria nostra, & crevit in littore suo, potentiâ & opibus supra modum, seculo præsertim 1300. item 1400. ut viribus suis confisa, non semel contra Principes esset petulans, cumq; Rostochio, Sundiâ, & aliis, ad contumaciam adversus Dominos abuteretur datis privilegiis, interdum etiam sociata reliquis Anseaticis bella diuturna & gravissima, cum Rege potissimum Daniæ, cum Batavis, & aliis fereret. Dictis fidem faciliè astruunt, frequentiamq; & opes pristinas clarissimè loquuntur magnificæ templorum substructiones & augusta majestas, fori spatiosa capacitas, aula Ducum, nunc Regiâ, & sedes Tribunalis

nalis, amplitudo curiæ, subterraneiç; ejusdem fornic-
 ces & cella vinaria, canobia elegantissima, Schola præ-
 clarissima, portæ urbis excelsæ, ædes privatæ splen-
 didissimæ templorum æmulæ, jus stapulæ, integræ in
 Hispaniam, in Angliam, in Sueciam, in Daniam &
 aliò destinata classes, & quæ præterea idem testari va-
 lent monumenta, quorum tamen maxima pars mole
 suâ nunc obruta jacet, nec in tantâ rerum vicissitudi-
 ne & adverso statu à posteritate facta tecta potuit ser-
 vari. Patebit idem Urbis insignia curiosius lustranti, ar-
 tisç; Heraldicæ gnaro, in quâ si quid veri, & ni fallant
 ejus regulæ, non frustra ostentabit Wismaria vexilla
 sua, magnanimo ausu & factis Heroicis parta; non fru-
 stra geret medium Bucephali caput, quod tum gentis
 originem, tum robur sapienter expeditum & in actum
 deductum significare ajunt. Testabitur illud ipsum
fama Ansum de Wismaria, celebrium admodum, quam-
 vis in deteriorem fermè, ut solet, partem, nostrumç;
 opprobrium id petulans usurpare soleat lingua, post-
 quam ad tenuiorem redacti sumus sortem. Fuisse ta-
 men hic tum ejusmodi sive ANSES sive HANSOS
 (prisco Gothico & Teutonico verbo. vid. Limn. de J.P.
 lib. 7. c. 1 n. 63.) Optimates, magnos & præcipuos, cæ-
 teros fortunâ & opibus antecellentes, iisdem tandem
 ad luxum fastumç; abutentes, dubium omninò est nul-
 lum. Quare etiam tales divitiis confisos & ad luxu-
 riam deniq; & animi impotentiam conversos divina
 persecuta est vindicta, anno primùm 1350. ubi lues pe-
 stiferæ brevi tempore bis mille homines abstulit; at
 longè gravius Anno 1372. ubi intra unius æstatis spatiû
supra decem hominum millia peste extincta periisse accepi-
 mus, evidentissimo inter alia, nec inficiando prisca Ur-
 bis frequentia & amplitudinis populosa documento. An-

*M. Schlusfel
 burgius in
 f. 14. C. 1
 de Magist.*

6
no deniq; 1424. Ericus Rex Daniæ in maritimis hisce ci-
vitatibus omnibus, Lubecâ, Hamburgo, Wismariâ, Ro-
stochio, Sundio, scriptis literis accusato Senatu, quod
cum hoste suo, Duce Schlesvvicensi & Flensburgenfi,
pacto fœdere contra antiqua privilegia agerent, sibiq;
privatum inde adsciscerent malum, ad maximas ple-
bem excitavit seditiones, quæ quidem alibi rursus
conquieverunt; At Rostochium Burgimagistros suos ad
tempus urbe ejecit. Stralesunda universum propè tru-
cidavit Senatum. In Wismariâ verò nostrâ sexaginta
illi ex civibus lecti viri Consulem J O H A N N E M
BANDSCHOVENUM cum Senatore quodâ prehen-
sos nefario ausu capite truncarunt. Post autem à filio
Consulis, mortem parentis innocenter trucidati ul-
ciscantis, posito in medio fori lapideo monumento inno-
centiam ejus in suam infamiam contestari vi adacti
sunt. Atque hinc primùm vergere Wismariæ cœpit
potentia & felicitas, sufflaminatis aliquantisper com-
merciis, sustinuit se tamen, usq; dum acerbioribus ten-
tata fatis ad præteritam modò paucitatem, translatis
aliò commerciis, pervenit, quæ cum propius à me-
moriâ nostrâ absint, ea nunc non refrico. Illud tamen
neutiquam prætereundum, quod inter primas purio-
ra Evangelii semina & à cæno Pontificio per D. Luthe-
rum repurgata amplexa sit: Anno namq; 1524. Serenif-
simus Princeps Albertus, Magni filius, celebratis cum
Joachimi I. Electoris Brandenburgici filiâ nuptiis, Ber-
lino huc secum adduxit HENRICUM MOLLENSIUM
Pastorem suum Aulicum, qui in templo D. Georgii,
toto quadragesimali tempore & feriis Paschalibus,
fraudes, superstitionesq; & affanias Romanensium pu-
blicè detegere, puriorem contra doctrinam asserere
cœpit; quod idem eodem tempore, sed majori cum fa-
cundiâ

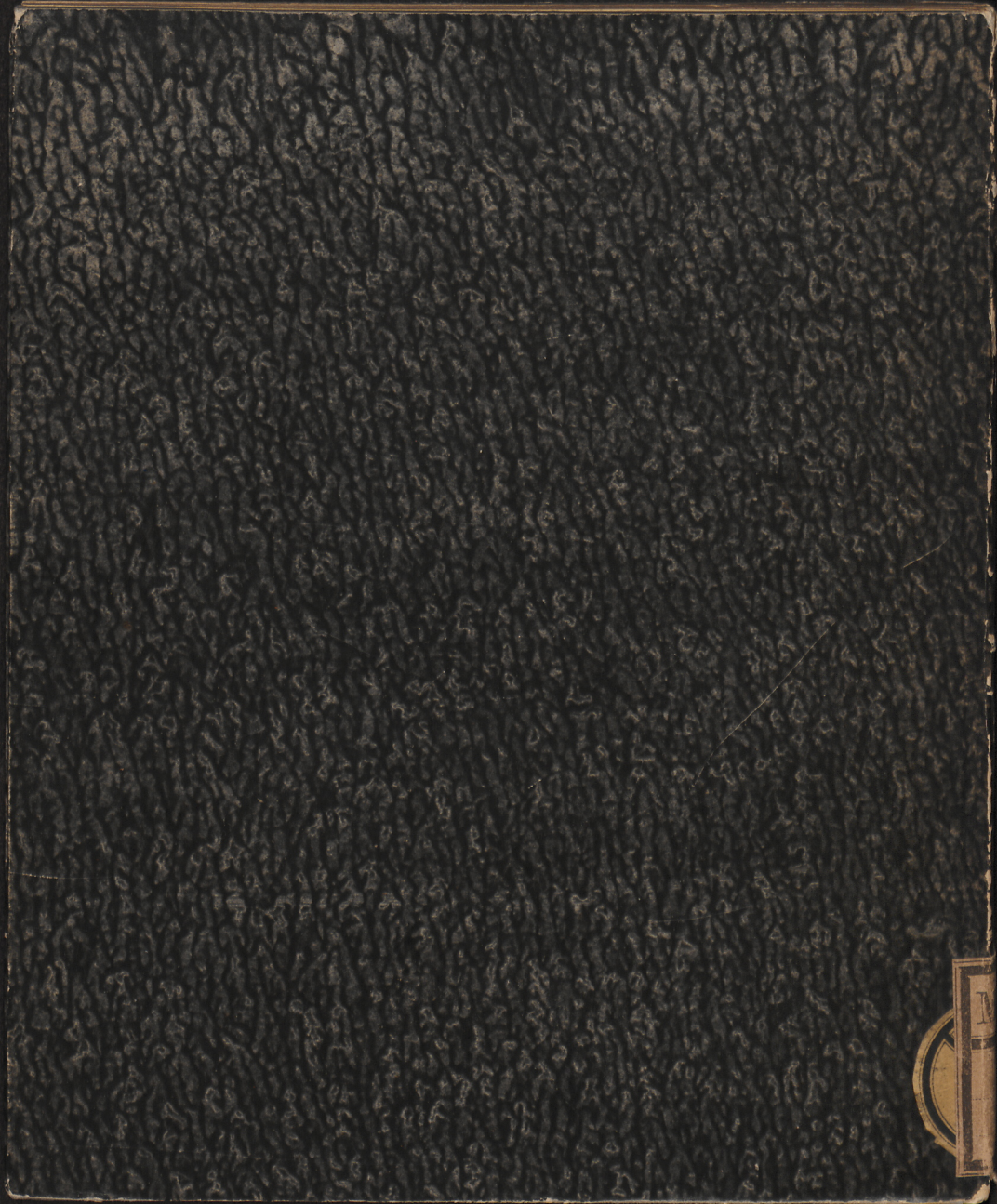
17
cundiâ & libertate, in cœnobio Franciscanorum præstitit Henricus Neverus, ejusdem ordinis vicinorum in totâ provinciâ cœnobiorum inspector. Nec ab hâc semel receptâ purioris doctrinæ confessione Urbs nostra unquam descivit, nisi quod circa annum Christi 1528. Anabaptistæ & Zvingliani, Chorago Henrico Hevero, cœlestem veritatem aliquantis per impugnarunt multosq; dubios reddiderunt: Verùm curâ Ducum Megapolitanorum & vigilantiprudentiâ Amplissimi Senatûs effectum est, ut, lupis hisce è grege eliminatis, veri restituerentur Pastores; atq; sic vas nostrum sincerum hucusq; per Dei gratiam servavimus. Hæcitaq; est illa Wismaria, VIR CONSULTISSIME, sita ad certû mare in agro salubri & feracissimo terræ palustris & uliginosæ, cincta undiq; coronâ pagorum, villarum, aularum nobilium & Ducalium, oppidulorum, municipiorumq; cœnobiorum item, ut &, unius & alterius diei itinere, urbium celeberrimis munita per loci naturam, humanamq; industriam, quæ tuæ se fidei commisit, Tu illam ama, protege & honora, ceu MARITAM lectissimam, non ita pridem ductam. CLIENS est, Tu eam optimis & salutaribus consiliis erige. PUPILLA est, Tu illam defende, doce, bonisq; moribus instructam cura. NAVIS est Respublica, ut igitur prosperè naviget, bono & perito opus est gubernatore, hunc præsta. DEPOSITUM EST ET CIMELIUM, bonâ fide ergò asserva, & inviolatum suo redde Domino. Tua SPARTA est, ergò feliciter & fideliter administra. Prolixior hîc forem in cumulandis pro salute tuâ votis sub auspiciis anni 1661, si vel cum Medicis illis sentirem, quibus in verbis, herbis & lapidibus magna vis inest; vel cum Cœlio Rhodiginio, ipsoque Plinio lib. 26. N. H. c. 2. idem fœventibus. Cur, ait hic, primum incipientis anni diem lætis precationibus invicem faustum ominamur? &c. scil. nisi vim verbis ejusmodi inesse credamus. Verùm multi pro more tantum vovent, etiam sæpè fatua sunt vota mortalium, tamq; inania, ut illud ipsum quod appetunt,

18
petunt, non raro exitii ipsis causa existat. Quare Cicero 2. de LL.
Cautè, ait, vota reddunto: præprimis autem memorabile vi-
detur illud *Valerii Max. lib. 7. c. 2. Qui, Socrates, inquit, huma-
næ sapientiæ quasi quoddam terrestre Oraculum, nihil ultra
petendum à Diis immortalibus arbitrabatur, quàm ut bona
tribuerent. Quia ii demum scirent, quid unicuiq; esset utile.
Nos autem plerumq; id votis expetere, quod non impetrasse
melius foret: Etenim densissimis tenebris involuta mortaliù
mens, in quam latè patentem errorem cæcas preces tuas
spargis? Divitias appetis? quæ multis exitio fuerunt. Hono-
res concupiscis? qui complures pessunderunt. Regna te-
cum ipse volvis; quorum exitus sæpenu merò miserabiles cer-
nuntur. Splendidis conjugiiis injicis manus? at hæc ut aliqua-
quando illustrent, ita nonnunquam funditus domos ever-
tunt. Desine igitur stultè futuris malorum tuorum causis, qua-
si felicissimis rebus, inhiare, teq; totum cœlestium arbitrio
permittite, quia qui tribuere bona ex facili solent, etiam elige-
re aptissima possunt. *Hæc ille, Christianè, non Ethnicè, quamvis Ethni-
cus.* Si quid tamen vota mea valent, rogo Dominum mundi,
velit te beatum ita ab omni parte esse, ut felicissimo ne voto
quidem opus sit, ut cœlesti sapientiâ ditatus Reipubl. ex voto
præsis, ut serò in fata concedas, ut deniq; tuarum virtutum
& patritæ laudis hæredes relinquant superstitibus liberos,
& Te cælestis benignitas tam pulchro mactet dedecore, quod
sibi in filio *Astyanacte* optat *Hæctor apud Homer. Iliad. 6.* cujus
verba, quibus finio, ex interpretatione sunt sequentia:*

O Jupiter, aliiq; Dei, concedite & hunc fieri
Filium meum, sicut me excellentem inter Trojanos,
Et sic viribus præstantem & Ilio egregiè imperare,
Ut aliquando aliquis dicat, Patre hic est multò præstantior.

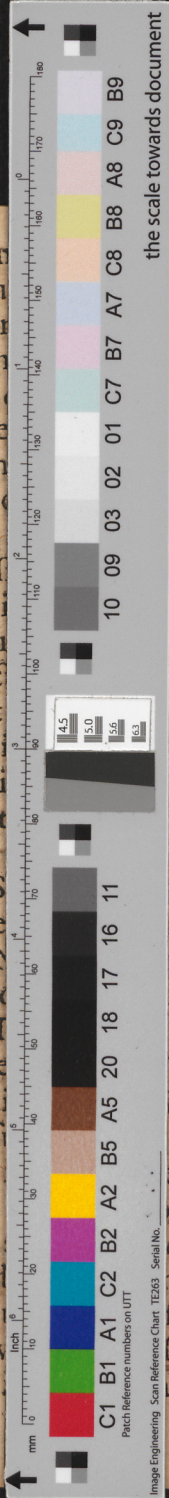

fol. 1. pag. 18.

cundiâ & libertate, in cœnobio Franciscan
ricus Neverus, ejusdem ordinis vicinoru
cœnobiorum inspector. Nec ab hâc ser
doctrinæ confessione Urbs nostra unquam
circa annum Christi 1528. Anabaptistæ
rago Henrico Hevero, cœlestem veritate
pugnarunt multosq; dubios reddiderun
cum Megapolitanorum & vigilantiprude
natûs effectum est, ut, lupis hisce è grege
tuerentur Pastores; atq; sic vas nostrum s
Dei gratiam servavimus. Hæc itaq; est
CONSULTISSIME, sita ad certû mare in
cissimo terræ palustris & uliginosæ, cin
gorum, villarum, aularum nobilium &
lorum, municipiorumq; cœnobiorum
alterius diei itinere, urbium celeberr
naturam, humanamq; industriam, quæ t
Tu illam ama, protege & honora, ceu
mam, non ita pridem ductam. CLIENS
& salutaribus consiliis erige. PUPILLA
doce, bonisq; moribus instructam cura.
ut igitur prosperè naviget, bono & perite
re, hunc præsta. DEPOSITUM EST ET
fide ergò asserva, & inviolatum suo redde
TA est, ergò feliciter & fideliter admini
rem in cumulandis pro salute tuâ votis si
si vel cum Medicis illis sentirem, quibus
pidibus magna vis inest; vel cum Cœlio
Plinio lib. 26. N. H. c. 2. idem foventibu
incipientis anni diem lætis precationi
ominamur? &c. scil. nisi vim verbis ej
mus. Verùm multi pro more tantum vot
sunt vota mortalium, tamq; inania, ut

the scale towards document

17
titit Hen
rovincia
purioris
nisi quod
ni, Cho
isper im
urâ Du
iffimi Se
veriresti
cusq; per
ia, VIR
ri & fera
ronâ pa
oppidu
, unius &
aper loci
ommissit,
M-lectissi
n optimis
defende
espublica,
ubernato
M, bonâ
ua SPAR
or hîc fo
anni 1661,
erbis & la
, ipsoque
, primum
a faustum
sse creda
xapè fatua
quod ap
petunt,